

A ZOSTEROPS SIMPLEX SWINH. SIKERES TENYÉSZTÉSE A FOGSÁGBAN

Írta: SCHMITT ZOLTÁN.
(1 fényképpel.)

TAPASZTALAT szerint a legtöbb madár a fogságban is költ, ha megfelelő kalit vagy helyiség áll rendelkezésére és nem háborgatják. Az eddig fogságban tenyésztett madárfajok legnagyobb része magevő volt. Ezeknél a fiókák felneveléséhez szükséges táplálékot általában nem nehéz megadni. Sokkal nehezebb és körülményesebb azonban a rovarévők, különösen a kisebb fajok sikeres tenyésztése. Tartásuk is sokkal több szakértelmet kíván, a költéskor pedig nehéz a fiókák felneveléséhez szükséges élelmet kellő mennyiségben beszerezni.

Fészkekből kiszedett fiókák felneveléséhez a friss hangyatojás és lisztkukac elégséges állati tápláléknak bizonyult. Azonban, ha a nevelést az ember a szülőkre bízta, a legtöbb esetben még csupasz hernyók és egyéb lágytestű rovarok is elengedhetetlenül szükségesek, amelyeknek begyűjtése, még a kisebb fajok részére sem könnyű feladat, különösen nagyvárosi embernek. E tekintetben érdekes megfigyeléseket tehettem a *Zosterops simplex* Swinh. tenyésztésénél.

A *Zosteropidák* a füzikéhez hasonló nagyságú és alakú madarak, rovar-, gyümölcs- és mézevők. A legtöbb faj felül zöldes-sárga, alul pedig szürkés-fehér színű és szemeiket rendszeren fehér gyűrű övezi. Körülbelül 180 faj él Ázsia, Afrika és Ausztráliában, főleg a szigeteken. A *Zosterops simplex* hazája egész China, Hainan, Formosa és a Liu-Kiu szigetek.

Ebből a fajból egy hímét és két tojót helyeztünk el egy tágas volierben, más kisebb exotamadarakkal együtt. Az első évben, 1928-ban, nem költöttek, 1929-ben háromszor, de sajnos minden költés tönkre ment. Végre 1930-ban siker koronázta fáradozásainkat. Négyszer költöttek és csak az első költés volt sikertelen. Május 13-án kezdődött a második költés, összesen 4 tojással. Május 25-én és 26-án kikelt 3 fióka. Május és június a hernyójárások ideje, nem volt nehéz tehát megfelelő mennyiségű csupasz hernyót (főleg *Geometra*-, *Larentia*-, és *Noctua*-fajok) beszerezni. Az egyik fióka 4 napos korában elhullott, a másik kettőt szabályszerűen nevelték az öregek június elsejéig, tehát 7 napig. Ettől az időponttól kezdték a fiókákat elhanyagolni s ezért még idejekorán közbeléptem s szüleimmal együtt sikerült is mind a kettőt felnevelnünk.

Június 7-én egy újabb költés indult meg; ismét 4 tojásuk volt. 3 fiókát szerencsésen fel is neveltek teljesen önállóan, minden emberi segítség és beavatkozás nélkül. Pedig ez alkalommal csak *Hyponomeuta*-hernyókat tudtam nagyobb mennyiségben gyűjteni és azokat sem sokáig, úgyhogy a fiókák táplálékát — 6—7 napos koruktól fogva — majdnem kizárólag friss hangyatojás és lisztkukac képezte. A *Hyponomeuta*-hernyókat nem kecskerágóról gyűjtöttem, mert az erről gyűjtött hernyókhoz sohasem nyúltak; állítólag kesernyész ízük van (*Hyponomeuta cognatellus*.) Egyéb csupasz hernyófajokat elenyészően csekély mennyiségben tudtam beszerezni.

Július 5-én kezdték meg a negyedik költést, ezúttal csak 3 tojással. Két fiókát ismét felneveltek. Ekkor azonban már csak friss hangyatojás és lisztkukac állott rendelkezésükre. Az öregek etettek, de nem nagy buzgalommal, úgyhogy a negyedik naptól kezdve mi is segítettük a fiókákat táplálni, főleg frissen vedlett apró lisztkukacal. Az öregeket ez a szokatlan beavatkozás egy cseppet sem zavarta, sőt ellenkezőleg, még nagyobb buzgalomra serkentette, úgyhogy a fiókák meg-

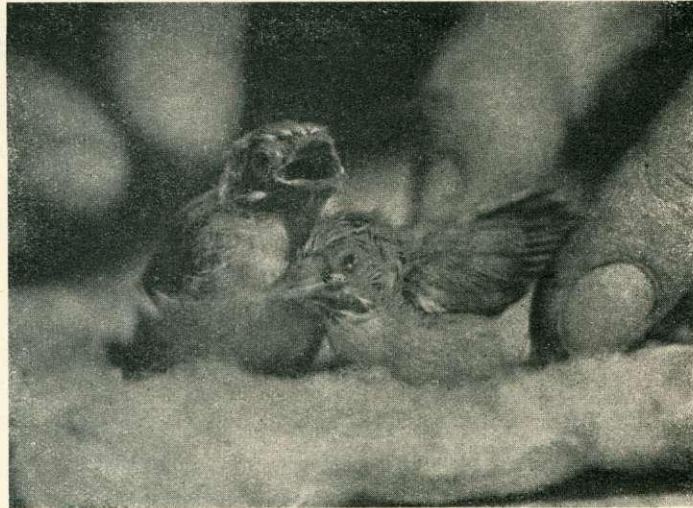

erősödésével 12 napos koruktól már nem szorultak segítségre. Azt hiszem azonban, hogy az előzetes beavatkozás nélkül nem nevelték volna fel őket. Az etetés alkalmával az öregek vagy a hangyatojással együtt, vagy anélkül gyakran adtak be a fiókáknak nedves földdarabkákat.

A költés közben szerzett tapasztalataink röviden összefoglalva a következők:

A *Zosterops simplex* Swinh. a fogságban nyílt fészket kókusz- és agaverostból építette s vattával bélelte. A fészkepítésnél a hím és a tojó egyforma buzgalommal dolgozott, ugyancsak mindkettő felváltva ülték tojásaikat. A fiókákat is mindkét öreg etette. Mind a négy költésnél ugyanazt a fészket vették igénybe és rendkívül tisztán tartották. A fiókák ürülékét az öregek majdnem minden esetben megették. Fészük közeléből minden más madarat elkergettek s a kirepült fiókákat is bátran védelmezték. Rendszeresen mindkét szülő egyesült erővel támadott a betolakodóra.

Rendszerint 4 tojást tojnak, ritkábban hármát, a tojások színe világos zöldes-kék. A fiókák 11 nap múlva kelnek ki s teljesen csupaszok. Rendkívül gyorsan fejlődnek, úgy hogy 11–12 nap múlva jól kitolasodva hagyják el a fészket és abba nem is térnek többé vissza. A szem körül a gyűrű helye csupasz. A kirepült fiókák jó ideig nagyon csendesen viselkednek, összebújva gubbasztanak naphosszat s csak este felé az elüléskor élénkülnek meg egy kissé. Ilyenkor azonban jól és

(Phot. Mihályi F.)
Zosterops simplex Swinh. 13 napos fiókái.
13 Tage alte Junge von Zosterops simplex Swinh.

ügyesen repülnek. A *Zosterops*oknál a hím és a tojó rendszerint egyforma színű, a *Zosterops simplex*-fiókák hímjei azonban jól megkülönböztethetők. A hímek színe az öregekéhez hasonló, csupán jóval fakóbb, azonkívül az oldalakon, a hason és a mellen hiányzik a barnás szín. A tojók színe még ezeknél is jelentékenyebben fakóbb, felül fakó zöldes-szürke, alul piszkosfehér. A szemgyűrű 20 napos korukban kezd mutatkozni és néhány nap múlva kifejlődik. Négy hét múlva a fiókák teljesen kifejlődnek s önállóakká válnak.

Augusztus hó folyamán a második és harmadik költésbeli fiókák az öregekkel együtt megvedlettek és utána színük is azokéval megegyezett.

A vedlés nem részleges, hanem teljes volt. A fark-, evező- és szemgyűrű-tollak is kihullottak. Az utolsó költésbeli két fióka szeptember közepén kezdett vedleni.

Az általunk felnevelt két második költésbeli fiókánál az augusztusi teljes vedlésen kívül jóval előbb is tapasztaltam egy részleges színeződést, amely a madaraknak csak a sárgászöld részeire terjedt ki. A szemgyűrű megjelenésével egyidőben, tehát 20 napos korukban észleltem, hogy a tollazat élénk sárgászöld színt ölt. Az állatok növekedésével ez a szín mindig intenzívebbé vált, úgy hogy mire önállóak lettek, ki is voltak színeződve, csupán a barnás szín hiányzott a mellen, a hason és az oldalakon. Ez már csak azért is említésre méltó, mert a többi fiókánál ezt nem tapasztaltam. Azok megtartották a fentebb leírt fiatalkori

színüket az első vedlésig. Ennek a jelenségnek oka valószínűleg a táplálkozásban rejlik. Ez a két fióka kapta ugyanis a legtermészetesebb táplálékot.

A fiókák felnevelésénél a legnagyobb nehézség az, hogy az öregek rendkívül válogatósak. Minőségben és mennyiségben a legmegfelelőbbnek vélt táplálék sem garancia arra, hogy az öregek etetni fogják fiaikat. Példa erre a második költés. Hiányát érzik annak a rovarvilágnak, amelyhez hazájukban hozzászoktak.

Tudomásom szerint eddig csupán két *Zosterops*-faj tenyésztése sikerült a fogságban; éspedig a *Zosterops palpebrosa* (Temm.) és a *Zosterops virens* Sund. Mindkettőt Angliában tenyésztették. (Lásd E. Hopkinson, Records of birds bred in captivity.)

1914-ben édesapámnál is költött egy biztosan meg nem határozott *Zosterops*-faj, még pedig háromszor, de a kikelt fiókák néhány nap múlva elpusztultak. (L. Dr. A Schmitt, Ein Versuch von Brillenvögelzüchtung. Gefiederte Welt, 54. évf. 1925.)

Kár, hogy ezekhez a rendkívül kedves és érdekes madarakhoz ritkán és akkor is csak kevés fajhoz juthatunk, ami beható tanulmányozásukat rendkívül megnehezíti.

ERFOLGREICHES BRÜTEN VON ZOSTEROPS SIMPLEX SWINH. IN DER GEFANGENSCHAFT

Von ZOLTÁN SCHMITT
(Mit 1 Photographie.)

IN einem Flugkäfig brütete ein Pärchen, das 1928 erworben, 1929 dreimal, doch ging die Brut zugrunde. 1930 brüteten sie viermal, wovon bloss die erste Brut verunglückte. Am 13. Mai begannen sie mit der zweiten Brut, im Ganzen wurden 4 Eier gelegt. Am 25. und 26. Mai schlüpften 3 Junge, eins ging am vierten Tage ein, die beiden übrigen wurden 7 Tage von den Alten meist mit nackten Raupen von *Geometra*, *Larentia* und *Noctua*-Arten gefüttert. Von diesem Zeitpunkt an musste ich mit meinen Eltern das weitere Auffüttern übernehmen.

Am 7. Juni setzte die dritte Brut ein, ebenfalls mit 4 Eiern. 3 Junge wurden ohne menschliche Hilfe aufgezogen, obzwar ich nur *Hyponomeuta*-Raupen in genügender Menge reichen konnte, die jedoch nicht von Pfaffenhütchensträuchern (*Evonymus*) gesammelt wurden (letztere werden angeblich ihres bitteren Geschmackes wegen nicht gefressen). Vom 6–7. Tage an bestand das Futter fast nur aus frischen Ameisenpuppen und Mehlwürmern.

Am 5. Juli begann die vierte Brut mit 3 Eiern. Diesmal standen bloss frische Ameisenpuppen und Mehlwürmer zur Verfügung und wir mussten am vierten Tage eingreifen, um die 2 Jungen zu erhalten. Mit 12 Tagen waren letztere selbstständig. Während des Fütterns gaben die Alten öfters nasse Erdklümpchen den Jungen.

Das offene Nest bauten sie aus Kokos- und Agavefasern und fütterten es mit Baumwolle aus. ♂ und ♀ beteiligten sich mit gleichem Eifer am Nestbau und bebrüteten abwechselnd die Eier; auch die Jungen wurden von beiden Alten gefüttert. Zu allen 4 Bruten wurde das gleiche Nest benutzt, sehr rein gehalten, der Kot der Jungen meist verschluckt. Aus der Nähe der Nester wurden andere Vögel von beiden Eltern vertrieben. Farbe der Eier licht grünblau. Nach 11 Tagen schlüpften die nackten Jungen, die rasch heranwuchsen und mit 11–12 Tagen gut befiedert das Nest verliessen. Der Augenring erschien am 20. Tage. Nach 4 Wochen waren die Jungen erwachsen und selbstständig. Die jungen ♂ ♂ gleichen den Alten, nur sind ihre Farben blasser, das Braun auf der Unterseite fehlt. Die jungen ♀ ♀ sind von düsteren Farben. Die Jungen der zweiten und dritten Brut maü-

serten mit den Alten im August vollständig ab und erhielten nun die Farben ihrer Eltern. Die Jungen der letzten Brut begannen Mitte September mit der Mauser. An den beiden Jungen der zweiten Brut beobachtete ich ausser der Vollmauser im August vorher noch eine Teilmauser, die sich bloss auf die gelblich-grünen Partien des Gefieders erstreckte und bereits im Alter von 20 Tagen einsetzte. Bei den übrigen Jungen konnte diese Teilmauser nicht beobachtet werden, letztere behielten ihr Jugendkleid bis zur Vollmauser. Möglicherweise ist die Teilmauser auf die Fütterung mit Raupen, als naturgemässeste Nahrung zurückzuführen.

Bei der Aufzucht der Jungen besteht

die grösste Schwierigkeit darin, dass die Alten im Futter sehr wählerisch sind. Sie empfinden zu sehr den Mangel jener Insekten, an die sie sich in ihrer Heimat gewöhnten. Meines Wissens ist bisher in der Gefangenschaft bloss die Aufzucht von *Zosterops palpebrosa* (Temm.) und *Zosterops virens* Sund. gelungen, und zwar in England. (Vgl. E. Hopkinson, Records of birds bred in captivity). 1914 gelang es meinem Vater eine nicht sicher bestimmte *Zosterops*art zum Brüten zu bringen. 3 Bruten wurden gemacht, doch gingen die Jungen nach einige Tage ein. (S. Dr. A. Schmitt, Ein Versuch von Brillenvogelzucht. Gefiederte Welt, Jahrg. 54, 1925.)

APRÓ KÖZLEMÉNYEK — KURZE MITTEILUNGEN

Bütyköslúd, *Tadorna tadorna* (L.) Zemplénben. 1931 jan. 26-án báró Sennyey Miklós Pácín mellett, Zemplén m., hím bütykösludat lőtt. Csörtevén a bütykös dudorodás még nem volt kifejlödve.

Dr. Greschik Jenő.

Meggyvágók a főváros körútjain. A február közepén beállott nagyobb havazás után meggyvágók jelentek meg a Budapest körútjait szegélyező amerikai ostorfákon, *Celtis occidentalis* L. és fölborzolt tollazattal ropogtatták ezeknek a fáknak még megmaradt, vékony kocsányon csüngő barnapiros termését. Február 16-án 5 drb ült a Ferenc-körút fáin, éles »zix« szavukkal magukra vonva a járókelők figyelmét.

Dr. Greschik Jenő.

Fenyves cinke a vörös bodza bogyóin. Naumann óta ismeretes, hogy a szén-, kék- és barátcinke többek között a fekete bodza bogyójára is rájár. Keveset tudunk azonban a fenyvescinke bogyótáplálékáról. Az eddigi megfigyelések és följegyzések szerint csupán a piros berkenye bogyóit kopácsolja szét. Azért főlemlítem, hogy évekkal ezelőtt augusztus elején Felsőmagyarországon egy fenyvescinkét láttam, amint a vörös bodza, *Sambucus racemosa* L. bogyóit ette.

Dr. Greschik Jenő.

***Tadorna tadorna* (L.) im Kom. Zemplén.** Am 26. Jan. 1931 erlegte Baron Nikolaus Sennyey bei Pácín, Kom. Zemplén, ein ♂ dieser Gans. Der Schnabelhöcker an der Stirn war noch nicht angeschwollen.

Dr. Eugen Greschik.

Kirschkernebeisser auf den Ringstrassen Budapests. Nach einem grösseren Schneefall Mitte Februar d. J. waren auf den amerikanischen Zügelbäumen, *Celtis occidentalis* L. der Ringstrassen der ungarischen Hauptstadt Kirschkernebeisser (bis zu 5 Stück) zu beobachten, welche die noch hängenden Früchte dieser Bäume aufknackten. Mit aufgedunsenem Gefieder sassen diese Dickköpfe bei der Mahlzeit und liessen hin und wieder ihr scharfes »Zicks« ertönen, dadurch die Aufmerksamkeit der Passanten auf sich lenkend.

Dr. Eugen Greschik.

Zur Beerennahrung der Tannenmeise. Seit Naumann's Zeiten ist es bekannt, dass Kohl-, Blau- und Nonnenmeisen neben anderen auch die Beeren des schwarzen Hollunders verzehren. Wenig wissen wir über die Beerennahrung der Tannenmeise. Ausser Ebereschbeeren scheint diese zuweilen auch andere Beerenfrüchte anzugehen. So konnte ich vor Jahren Anfang August 1 Exemplar in den Schlägen Oberungarns Beeren des roten Traubenhollunders, *Sambucus racemosa* L. verzehrend beobachten.

Dr. Eugen Greschik.